

„ Patriarchis Stephano, Antonio & Nicolao quot-
 „ annis fausta olim Græci apprecabantur in do-
 „ minica Orthodoxiæ, nempe secunda Quadrage-
 „ simæ, ut constat ex Epistola inscripta: *Episto-
 „ la Sanctæ Œcumenicæ Nicenæ Synodi*, quæ ca-
 „ die publice legebatur.

COLLOQUIUM III.

*De Gravibus Controversiis, quæ nono sæculo Eccle-
 siam perturbarunt.*

QUINQUE potissimum nono Ecclesiæ sæcu-
 lo graves obortæ sunt Controversiæ,
 quarum prima spectat Augustissimum Eucharistiæ
 Sacramentum. Altera excitata fuit occasione do-
 ctriinæ *Gottschalci* Monachi Cœnobii Orbacensis,
 Diœcesis Sueffionensis, in Galliis, circa geminam
 prædestinationem, liberum hominis arbitrium,
 divinam voluntatem salvandi omnes homines,
 ac pretium Sanguinis, quem pro hominum salu-
 te, in ara Crucis effudit Christus Dominus; quæ
 quidem Controversia per se satis implexa, valde-
 que abstrusa, diu multumque Ecclesiam, nono
 sæculo sollicitavit. Tertia Controversia originem
 habuit ex modo, quo Christus Dominus e Maria
 Virgine processit. Qua de re libri ultro citro-
 que conscripti sunt a *Paschasio Rabberto*, &
Ratramno. Quartæ Controversiæ locum dedit fu-
 nestum Græcorum dissidium, seu nefarium Schisma,
 quo ab Ecclesia Romana, instigante *Photio*
Pseudo-Patriarcha Constantinopolitano, Græci se
 separarunt: de quo Schismate etiamnum ingem-
 scimus. Postrema Controversia enata est circa
 cultum, qui sacris Imaginibus deferri debet;
 quæ Controversia nono Ecclesiæ sæculo maxime
 viguit in Galliis, & magno animorum æstu fuit
 agitata. De quatuor prioribus Controversiis, da-
 ta opera in hoc Colloquio differemus; quintam
 vero Controversiam, quæ pertinet ad Cultum I-
 maginum, ne longius protrahatur istud Collo-
 quium, consulto remittimus ad proximum, quod
 crastina luce habebimus, Colloquium, ubi agen-
 do de Conciliis, quæ nono Ecclesiæ sæculo fue-
 runt celebrata, opportuna sese offeret occasio tra-
 ctandi de Synodo Parisiensi, in qua de Cultu I-
 maginibus exhibendo actum est, ibidemque hanc
 de Cultu Imaginum Controversiam maturo exa-
 mine discutimus, & doctrinam, quam nono sæ-
 culo Ecclesia Gallicana circa Cultum Imaginum
 propugnabat, explanabimus.

D. Incipiamus, quæso, a Controversia, quæ
 spectabat Augustissimum Eucharistiæ Sacramen-
 tum, deinde ad alias disceptationes, de quibus
 in hoc Colloquio pertractandi provinciam sus-
 cepisti, recto ordine progrediemur.

M. Controversiæ, quæ circa Sacro-Sanctum Eu-
 charistiæ Sacramentum, nono Ecclesiæ sæculo emer-
 sit, origo nata videtur ex *Paschasio Rabberto*, Ab-
 batis Monasterii Corbejensis libro, quem de *Cor-
 pore & Sanguine Domini* eodem sæculo composuit,
 in quo dogma de reali præsentia Corporis, & San-
 guinis Christi in Eucharistiæ Sacramento, & de

transubstantiatione tam clare exponit, ac defen-
 dit, ut Ecclesia Romana *Paschasium Rabbertum*
 velut Apostolicæ traditionis, hac in doctrina fi-
 dum interpretem & egregium propugnatorem et-
 iamnum agnoscat. At ex adverso Hæretici nostri
 temporis præsentia realis Corporis Christi in Eu-
 charistiæ Sacramento, & transubstantiationis dog-
 matis ofores, eundem Paschasium ut novatorem
 habent, & tanquam realis Corporis, & Sangui-
 nis Christi in Eucharistiæ præsentia, (a) nec-
 non Transubstantiationis Auctorem inventoremque
 injuriis laceffunt, eique varios adversarios ejusdem
 sæculi noni, & decimi opponunt, quo probent,
 eum contra fidem antiquitus receptam invexisse
 novam doctrinam, cui liberis edictis nono sæculo
 resistere Anonymus quidam Scriptor, *Amala-
 rius, Rabanus & Ratramnus*, sub finem vero
 decimi sæculi *Herigerus* Abbas Monasterii Laubiensis,
 quos Scriptores Catholica Ecclesia semper in
 honore habuit. Non agemus in hoc Colloquio
 de libro, quem edidit *Paschasius Rabbertus*,
 quique inscribitur: *De Corpore & Sanguine Do-
 mini*, quia in quinto Colloquio, ubi referemus
 Opera Virorum illustrium, qui nono Ecclesiæ sæ-
 culo floruerunt, de prædicto *Paschasii* libro no-
 strum feremus iudicium, & eadem opera revin-
 cemus temeritatem Hæreticorum, quos asserere
 non pudet, *Paschasium* in propugnando dog-
 mate de reali præsentia Corporis Christi in Eu-
 charistiæ, & de Transubstantiatione novatorem
 fuisse, qui antiquam fidem ac traditionem (quam
 Hæretici, si superis placent, se conservasse obgan-
 niunt) novis commentis infecit, ut realis præsen-
 tiæ, atque transubstantiationis doctrinam equali-
 bus, ac posteris suis propinaret. Remisso itaque
Paschasi libri examine ad Colloquium quintum,
 hic tantum breviter, quoad ejus fieri poterit,
 explicabimus, in quo sita esset Controversia, quæ
 nono Ecclesiæ sæculo *Paschasium* inter & alios
 ejusdem sæculi mox laudatos Catholicos Scripto-
 res circa Eucharistiæ Sacramentum suborta est.
 Asserunt Hæretici perfriatæ frontis audacia, hanc
 Controversiam in eo positam fuisse, quod *Pas-
 chasius* præsentia realis, & transubstantiationis
 doctrinam nuper a se excogitatam mordicus prop-
 ugnaret, ejus vero adversarii mox citati avi-
 tæ fidei tenaces veram, & realem Corporis,
 & Sanguinis Christi in Eucharistiæ præsen-
 tiam, necnon transubstantiationis dogma totis
 viribus impugnant, & aperte irent inficias.
 Verum, rem aliter se habere, & Hæreticos
 turpiter hallucinari, proclive est demonstrare.
 Status quippe Controversiæ *Paschasi*, ejusque
 adversariorum disceptantium non in hoc versaba-
 tur, an *Corpus Christi* esset vere & realiter præ-
 sens in Eucharistiæ Sacramento, nec ne? sicut com-
 muniuntur Hæretici; sed in hoc totius contro-
 versiæ Cardoolvebatur, an *Corpus Christi* in
 Eucharistiæ esset illud idem *Corpus*, quod natum
 est ex *Maria Virgine*? *Paschasius* siquidem in suo
 libro de *Corpore & Sanguine Domini* non solum
 luculenter adstruebat præsentia realis Corporis
 Christi in Eucharistiæ Sacramento, & transub-
 stantiationis dogma, sed etiam diserte docebat,
 Corpus

Corpus Christi in Eucharistiæ existens, idem esse,
 quod ex *Maria Virgine* natum & in cruce passum
 est. Quantum ad primum doctrinæ Caput, quod
 præsentia realis, & transubstantiationis dogma
 spectabat, nullum omnino adversarium nactus est
Paschasius, quia omnes ad unum Catholici profi-
 tebantur, verum Christi Domini Corpus, verum-
 que Sanguinem revera existere in Eucharistiæ Sa-
 cramento, itemque panem & vinum in illa con-
 verti. Id solum nonnulli Catholici in libro *Pas-
 chasi* reprehensione, ac censura dignum esse exi-
 stimarunt, quod diceret, *Corpus Christi* in Eu-
 charistiæ existens, idem esse *Corpus*, quod ex *Maria*
Virgine natum, & in cruce mortuum est, eamque
 sententiam tuetur *Paschasius*, ex testimonio S.
Ambrosii, deprompto ex capite nono, lib. de *My-
 steriis*. Id, inquam, negarunt *Paschasi* adversa-
 rii, videlicet Anonymus Scriptor, *Rabanus, Amala-
 rius, Ratramnus*, Viri noni sæculi haud incele-
 bres, qui hujus sententiæ novitate, ut ipsis vide-
 batur, perculsi, hanc *Paschasi* sententiam, scriptis
 editis, acriter insectati sunt. Hunc verum fuisse
 illius Controversiæ fatum, ex eo maxime liquet,
 quod mox citati adversarii *Paschasi*, in dogmate
 de reali præsentia Corporis Christi in Eucharistiæ
 Sacramento, & de transubstantiatione cum *Pascha-
 sio* conveniebant, & in hoc tantum ab eo dissi-
 debant, quod vellent, *Corpus Christi* in Eucha-
 ristiæ existens, non esse idem *Corpus*, quod ex
Maria Virgine natum, & in cruce passum est,
 sicut affirmabat *Paschasius*. Horumce Scriptorum
 testimonia, quæ rem plane conficiunt, hic in me-
 dium proferre haud pigebit. In primis Anony-
 mus, qui contra *Paschasium* scripsit, & cujus li-
 bellum in Codice Gemblacensi cum *Herigeri* Ab-
 batis Laubiensis in Opusculo invenit, & ad cal-
 cem part. II. sæculi IV. Benedictini edidit *Ma-
 billonius*, sub hoc titulo: *Dicta cujusdam Sapien-
 tis de Corpore, & Sanguine Domini, adversus Rad-
 bertum*. Hic, inquam, Anonymus confutationem
 suam a Confessione Fidei Catholice auspiciatur,
 his verbis: *Quod Corpus & Sanguis Domini vera
 sit caro, verusque sanguis, unusquisque debet crede-
 re, nosse, tenere, confiteri, pariter & incunctan-
 ter asserere fidelis. Prorsus quisquis hoc negat, esse
 cognoscitur, & convincitur infidelis. . . . hoc ergo
 profecto fidelissime confirmo, & addo, quod si-
 cut veritas est Christus, & verus Agnus Dei, qui
 quotidie pro vita mundi mystice immolatur: ita
 procul dubio, ex pane vera caro, & ex vino verus
 Sanguis ejus, consecratione Spiritus Sancti po-
 tentialiter creatur. Certe, nemo est, qui non vi-
 deat, hanc Anonymi Scriptoris fidei Confessio-
 nem, esse Catholicam, nec magis diserte ullum
 Catholicum suam, de reali præsentia Corporis
 Christi in Eucharistiæ, & de transubstantiatione,
 fidem exprimeret posse. Hac autem præmissa Catho-
 lica Confessione, in hoc dumtaxat *Paschasium*
 carpit idem Anonymus Scriptor, quod putet,
Paschasium rem profus inauditam asseruisse, nempe,
 non aliam esse carnem in Sacramento Eucha-
 ristiæ, quam quæ nata est ex *Virgine Maria*:
 illud, inquit, in eo libro, seu *Paschasi*, mihi
 prorsus inauditum fateor reperiri, sub nomine S.*

Ambrosii, quod non sit alia Caro Christi, quam quæ
 nata est de *Maria*, & passa in cruce, & resurrexit
 de Sepulchro. Hæc inquit, idest *Paschasius*, & ipsa
 est, & ideo Christi est caro, quæ pro mundi vita
 hodie offertur, Hoc in Capitulo libri *Paschasi* po-
 situm est secundo. Similiter dicitur & in octavo
 ejusdem libri *Paschasi* Capite, vere credo, &
 hoc, quod conficitur in verbo Christi per Spiritum
 Sanctum, corpus ipsius esse ex *Virgine*. Istud plane
 fateor, nunquam me prius audisse, vidisse, legisse.
 Viden hunc Anonymum Scriptorem, qui contra
Paschasium scripsit, nullam de reali Corporis &
 Sanguinis Christi in Eucharistiæ Sacramento præ-
 sentia, cum *Paschasio* litem movisse, sed in hoc
 tantum *Paschasium* reprehendisse, quod diceret,
Corpus Christi in Eucharistiæ existens, idem *Cor-
 pus* esse, quod ex *Maria Virgine* natum est? Si-
 militer *Rabanus* Archiepiscopus Moguntinus, al-
 ter *Paschasi* adversarius, in doctrina de reali
 præsentia Corporis, & Sanguinis Christi in Eu-
 charistiæ, & de transubstantiatione, cum *Pascha-
 sio* plane consentiebat, ut præsertim videre est
 cap. 10. lib. 7. de sacris Ordinibus ad *Therema-
 tum*, ubi *Rabanus* hæc habet: *Quis unquam cre-
 deret, quod panis in carnem potuisset converti, vel
 vinum in sanguinem, nisi ipse Salvator diceret, qui
 panem, & vinum creavit, & omnia ex nihilo fe-
 cit? facilius est aliquid ex alio facere, quam omnia
 ex nihilo creare.* Qui amabo, clarius ad profiten-
 dam de reali Corporis, & Sanguinis Christi in
 Eucharistiæ Sacramento, præsentia, & de transub-
 stantiatione fidem eo *Rabani* testimonio adduci
 potest? nullum ergo *Paschasio*, circa dogma de
 reali præsentia Corporis, & Sanguinis Christi in
 Eucharistiæ negotium faceffivit *Rabanus*, sed illum
 dumtaxat impugnavit, quantum ad hunc loquen-
 di modum, qui novus ipsi visus est, quo *Pascha-
 sius* assererat, *Corpus Christi* in Eucharistiæ con-
 tentum, idem esse, quod natum est ex *Virgine*,
 & in cruce passum. Hunc, inquam, *Paschasi* lo-
 quendi modum sibi non probari testatur *Rabanus*
 in Epistola ad *Heribaldum*, ubi hæc habet: *Quidam
 nuper de ipso Sacramento Corporis, & Sanguinis
 Domini, non rite sentientes dixerunt, hoc ipsum
 Corpus, & Sanguinem Domini, quod de *Maria*
Virgine natum est, & in quo ipse Dominus pas-
 sus est in cruce, & resurrexit de sepulchro, idem
 esse, quod sumitur de altari. Cui errori, quantum
 potuimus, ad *Egilum* Abbatem scribentes, de *Cor-
 pore* ipso quid vere credendum sit, aperuimus.
 Quibus verbis diserte significat *Rabanus*, se impu-
 gnandum dumtaxat suscepisse certum quemdam
 loquendi modum, quo *Paschasius* assererat, *Cor-
 pus Christi* existens in Eucharistiæ Sacramento,
 idem esse, quod natum ex *Virgine* & in cruce
 passum. Denique, quod *Amalarius* Presbyter
 Metensium, & *Ratramnus* Monachus Corbejensem
 attinet, asserere nullus dubito; illos perperam ab
 Hæreticis inter impugnatores præsen-
 tiæ realis Corporis, & Sanguinis Christi in Eu-
 charistiæ Sacramento connumerari. *Amalarius*
 siquidem lib. 3. de Ecclesiasticis Officiis capit.
 xxiv. tam clare profitetur, se credere præsentiam
 realem Corporis, & Sanguinis Christi in Eucha-
 risti-*

charitatis Sacramento, ut nullum omnino de ipso mente dubitandi locum relinquat: *Hic credimus*, inquit, *naturam simplicem panis, & vini mixti, veri in naturam rationalem, scilicet Corporis, & Sanguinis Christi*. Ratramnus vero in libro, quem edidit de Corpore, & Sanguine Domini, non negat presentiam realem Corporis, & Sanguinis Christi in Eucharistia, sicut ostendimus in Colloquio quinto, ubi hunc Ratramni librum examinabimus, sed solum in posteriori libri sui parte, probandum sibi sumit Ratramnus, Corpus Christi in Eucharistia idem non esse, quod ex Maria Virgine natum est, & in Cruce passum est, quia, inquit, Corpus Christi, quod ex Maria Virgine natum, quod mortuum, quod sepultum est, ossibus, & nervis compactum est, & hujusmodi membrorum lineamentis distinctum. Corpus vero Christi in Eucharistia existens nullis nervis, ossibusque compactum, nulla membrorum varietate distinctum, nulla rationabili substantia vegetatum, nullos proprios potens motus exercere. Quibus verbis non obscure innuit Ratramnus, Corpus Christi in Eucharistia existens idem quidem esse quantum ad substantiam, quod Corpus Christi ex Maria Virgine natum, & in Cruce passum, esse tamen diversum, quantum ad existendi modum; quia Corpus Christi, in statu suo naturali, visibile, & palpabile erat, Corpus vero Christi in Eucharistia contentum, nec palpabile, nec visibile est, utpote Sacramentalibus speciebus velatum. Si ergo ea expendantur, quæ hæcenus adduximus Scriptoris Anonymi, Rabani, Amalarii, & Ratramni testimonia, liquidò patebit, illos nullam litem Paschasio movisse, de presentia reali Corporis, & Sanguinis Christi in Eucharistia, neque in dogmate de transubstantiatione ab eo dissentisse, sed in eo impugnasse dumtaxat illum loquendi modum, quo Paschasius assererat, Corpus Christi in Eucharistia existens idem esse, quod Corpus Christi ex Maria Virgine natum, & in Cruce passum, ac sepultum est. Eundem loquendi modum improbat etiam decimo Ecclesie sæculo Herigerus Abbas Laubiensis, cujus Tractatus a Patre Cellotio Societatis Jesu, in appendice ad Historiam Gotthescalci, sub solo Anonymi titulo vulgatus est, & ideo Anonymus Cellotianus antehac audiebat; sed doctissimus Mabillonius hunc Tractatum Herigeri Abbatis esse detexit, certissimis conjecturis, quæ legi possunt in Præfatione part. 11. sæculi 11. Benedictini. Iste autem Herigerus licet hunc Paschasii loquendi modum impugnaverit, circa tamen realis presentie Corporis Christi in Eucharistia, & transubstantiationis dogma, idem plane sentit, ac Paschasius, uti commonstrabimus in nostris Colloquiis in Historiam decimi Ecclesie sæculi (a).

» (a) Nihil profecto magis infaustis avibus
» conceptum est, quam heterodoxorum commen-
» tum autumantium auctorem primum dogmatis
» de presentia reali in Eucharistia Paschasium
» extitisse. Profecto circa hos annos, & aliquan-
» to etiam citius, vivebat Michael Syncellus
» Hierosolymitanæ Ecclesie, quem nemo jure
» merito accusaret de accepto dogmate isto a

» Latino aliquo auctore. Hic vero in suo libello
» *De orthodoxa fide*, ut jam in notis superioribus
» indicavi, hæc de Eucharistia habet: *accedo ad*
» *intemerata mysteria credens illa vere esse corpus*
» *& sanguinem Dei Verbi* (ἀλλ' ἄρα ἐστὶ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ δι' ἡμᾶς σαρκωθέντος θεοῦ λόγου) *pro*
» *nobis incarnati, qui dedit ipsa fidelibus in ci-*
» *bum, & potum in remissionem peccatorum*. Hunc
» Michaellem laudari a Theodoro Studita lib. 11.
» epist. 213. dudum ab aliis animadversum est.
» Extat libellus iste vulgatus a P. Montfaucon
» Biblioth. Coislin. cod. 34. fol. 90.

D. Sententia Paschasii Radberti asserentis, Corpus Christi in Eucharistia idem esse Corpus, quod ex Maria Virgine natum, & in Cruce mortuum, erat ne aliqua reprehensione, seu censura digna?

M. Sententia Paschasii nulla erat censura digna, utpote apprimè Catholica, & perspicuis fulta testimoniis Sanctorum Patrum, præsertim S. Ignatii Martyris in Epistola ad Smyrnæos, Sancti Ambrosii cap. 9. lib. de Mysteriis, Sancti Chrysostomi Homil. 24. in priorem Epistolam ad Corinthios, S. Augustini in sermone ad Neophytos, Gregorii Nisseni in Oratione Catechetica cap. 37. sicut videre est apud Mabillonium in Præfatione partis 11. sæculi 11. Benedictini. Nec enim aliud volebat Paschasius, quam Corpus Christi in Eucharistia existens idem esse, quantum ad substantiam, veræque naturæ proprietatem, & integritatem, quod Corpus Christi ex Maria Virgine natum, & in Cruce passum. Qua in re Paschasius veram Ecclesie Catholicæ doctrinam tuebatur. Hinc tamen inferri minime debet, sententiam eorum, qui Paschasium impugnarunt, quique dicebant, Corpus Christi in Eucharistia contentum non esse idem, quod ex Maria Virgine natum & in Cruce mortuum est, fuisse Fidei Catholicæ, & SS. Patrum traditioni contrariam. Hæc quippe Paschasii adversariorum sententia Orthodoxa itidem erat, quia illi ultro fatebantur, Corpus Christi in Eucharistia Sacramento existens idem esse, quantum ad veræ naturæ proprietatem, quod ex Maria Virgine natum, mortuum & sepultum est, sed solum negabant idem esse Corpus, quantum ad existendi modum, cum quædam Corpori Christi in Sacramento conveniant, quæ ei præcisè in statu naturali non competunt, ut exempli gratia, carere extensione locali, per se non moveri, manducari, &c. quod quidem verissimum est, nec unquam a Paschasio negatum. Quapropter, cum utraque sententia tam Paschasii, quam ejus adversariorum, Fidei Catholicæ principiis fuerit consentanea, idem plane de hac Controversia, quæ inter illos nono Ecclesie sæculo extitit circa diversum loquendi modum de Corpore Christi in Eucharistia Sacramento, judicium ferendum esse existimo, quod jam in præcedentibus nostris Colloquiis tulimus de duabus aliis Controversiis, quarum prima orta est in quarto Ecclesie sæculo de una tantum, vel tribus in Trinitate admitendis Hypostasibus. Altera, quæ in sexto Ecclesie sæculo mota est, occasione hujusce Scytharum

rum Monachorum propositionis: *Unus e Trinitate in carne passus est*. Sicut enim ostendimus, Catholicos in his duabus Controversiis acriter disceptasse, & tamen in fidei dogmate consensisse, atque de nativa dumtaxat vocum significatione, vel de vario loquendi modo inter se fuisse altercatos: ita accidit in hac Controversia Eucharistica, quam nono Ecclesie sæculo, Paschasium inter, & ejus adversarios circa modum existendi Corporis Christi in Eucharistia Sacramento, excitatam hucusque exposuimus. Hæc siquidem Controversia, tota quanta erat, in sola pugna verborum, seu in diverso loquendi modo versabatur. Hinc Lanfrancus in Dialogo adversus Berengarium ait, utramque sententiam, idest, tam Paschasii Radberti, quam eorum, qui ei adversabantur, facili negotio conciliari posse, ac Corpus Christi Eucharisticum vere dici posse, & ipsum Corpus, quod de Virgine sumptum est, & tamen non ipsum. Ipsum quidem quantum ad essentiam, veræque naturæ proprietatem atque virtutem; non ipsum autem, si species panis, vini que spectem.

D. Gaudeo plane, Scriptores illos Ecclesiasticos, qui nono Ecclesie sæculo, certum quemdam Paschasii loquendi modum impugnarunt, in ipso tamen fidei dogmate de reali Corporis Christi in Eucharistia Sacramento presentia, & de transubstantiatione cum eodem Paschasio convenisse. At nescio quid sibi velint Viri quidam eruditi, quorum cœtui nuperrime interfui, qui affirmabant, Rabanum, & Amalarium, quos inter Paschasii adversarios mox enumerasti, adhæsisse cuidam sceleratissimæ Hæresi Stercoranistarum, quos non pudebat asserere, Corpus Christi in Eucharistia Sacramento, dum ore sumitur, instar cœni olidi abire in secessum. Certe, duos illos noni sæculi Scriptores in tam sceleratæ hæreseos luto hæsisse necdum in animum meum inducere potui, immo, vix adducor, ut credam, tam sordidam ac propudiosam Hæresim nono Ecclesie emerisse sæculo.

M. Rabanum Archiepiscopum Moguntinum a nonnullis cum antiquis, tum recentioribus Scriptoribus spurcissimi Stercoranistarum erroris fuisse insimulatum negari haud potest. Verum, doctissimus Mabillonius in Præfatione partis 11. sæculi 11. Benedictini tam putidam labem a Rabano abstergit, & gravissimis momentis evincit, ipsum nequam Christi Domini Corpus, sed ad summum Symbola sola, seu species Eucharisticas, aliorum ciborum, qui in secessum abeunt, legi subjecisse. Quod sane citra Hæresim dicere potuit Rabanus. Eodem pacto excusari potest Amalarium, & quædam, duriores licet, locutiones, quibus utitur in sua Epistola ad Heribaldum, benigna interpretatione ad hunc Rabani sensum flecti debent. Paulo major est difficultas de Græcis, quibus Cardinalis Humbertus, & alii Latini hunc Stercoranistarum errorem impegnerunt, eo potissimum nomine, quod Græci dicerent, *solvi Eucharistia jejunium*, ex quo Latini inferebant, Græcos ea Stercoranistarum Hæresi esse infectos, eosque putare Eucharistiam, cæterorum instar ci-

borum communium, egeri, seu abire in secessum. At sæpe laudatus Mabillonius hunc Stercoranistarum errorem amolitur a Græcis, & ostendit, Latinos inconsiderate, minusque perite hoc crimen affinxisse Græcis. Et sane, quando Græci dicebant, solvi Eucharistia jejunium, nihil aliud volebant, quam Sacrificium offerri, seu Missam celebrari haud debere, quam quo solvi jejunium tempore legitime potest. Hic siquidem perantiquus est Græcæ Ecclesie ritus, ut in omnibus Quadragesimæ jejunii diebus (præterquam Sabbato & Dominica, & Sancto Annunciationis die) sacrum Missæ Sacrificium non celebraretur, sed tantum præsanctificata offerantur, ut moris est apud nos Latinos Sancto Parasceves die. Hanc Græcanici ritus rationem perhibet Balsamon explicando Canonem 111. Synodi quini-sexæ anno dcccxi. Constantinopoli celebratæ, quia, inquit Balsamon, per Sacrificium gaudium & Ecclesie solemnitas exultatio celebratur, quæ minime convenit diebus penitentia & luctus, cujusmodi sunt dies jejunii, seu Quadragesimæ. Hinc est, quod Concilium Laodicenum Canone 49. prohibet, ne fiant oblationes ac Festa Martyrum tempore jejunii, & Canone quinquagesimo primo statuit, Festa hæc & Oblationes Quadragesimæ diebus jejunii occurrentes, in Sabbata, quibus Græci non jejunabant, vel in Dominicis Quadragesimæ transferri debere. Ex qua Græcæ Ecclesie Disciplina manifestum est, non ideo Græcos tempore jejunii a peragendo Missæ Sacrificio abstinuisse, quod putarent, Eucharistiam, tanquam cæteras escas egeri, & abire in secessum, sicut Humbertus, & alii nonnulli Latini minus æque eis imposuerunt; sed quia Missæ Sacrificium cum solemnibus Ecclesie exultatione & gaudio celebrabatur, quod tempore jejunii, luctui & penitentia ab Ecclesia consecrato non convenire arbitrabantur. Græci itaque insimulari non debent Stercoranistarum Hæresis, quæ an revera aliquando extiterit, dubitant merito etiam Viri eruditi, existimantes istud Stercoranistarum vocabulum infame non seclæ alicujus fuisse, sed convicii, quod etiam Catholicis obiciebatur. Nam cum Catholici dicerent, sumi ore Corpus Christi, inferebant nonnulli, ergo Corpus Christi secessui obnoxium est, quia (sic isti syllogizabant) omne quod intrat in os, ipso attestante Domino, vadit in secessum. Eandem Stercoranistarum Hæresim sæculo proxime elapso quidam Calvinianæ seclæ Pseudo-Minister Marafius dictus, seu Du Marais, Catholicis, qui Corpus Christi ore sumi constanter profitentur, affingere non erubuit. Sed hoc Pseudo illius Ministri turpiloquium, sceleratissimumque mendacium est, ipsis Stercoranistarum sordibus foedius ac male olentius. Probabilius itaque est, hoc infame Stercoranistarum vocabulum non seclæ alicujus fuisse, sed convicii, quod etiam in Catholicos jaciebatur. Non me fugit, Algerum lib. 2. de Sacramento Corporis, & Sanguinis Domini cap. 1. & nonnullos alios existimasse, Stercoranistarum Hæresim revera aliquando extitisse; sed Algerum, a-
liosque eam in sententiam adduxit sola auctoritas
Car-

